

I

(Νομοθετικές πράξεις)

ΟΔΗΓΙΕΣ

ΟΔΗΓΙΑ (ΕΕ) 2022/542 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 5ης Απριλίου 2022

για την τροποποίηση των οδηγιών 2006/112/ΕΚ και (ΕΕ) 2020/285 όσον αφορά τους συντελεστές φόρου προστιθέμενης αξίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 113,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁽¹⁾,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ⁽²⁾,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Οι κανόνες σχετικά με τους συντελεστές του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), όπως προβλέπονται στην οδηγία 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου ⁽³⁾, έχουν ως στόχο να διαφυλάξουν τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να αποτρέψουν τις στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Οι εν λόγω κανόνες σχεδιάστηκαν πριν από δύο και πλέον δεκαετίες με βάση την αρχή της χώρας προέλευσης. Στις ανακοινώσεις της της 7ης Απριλίου 2016 σχετικά με ένα σχέδιο δράσης για τον ΦΠΑ — Προς έναν ενιαίο χώρο ΦΠΑ στην ΕΕ — Η ώρα των αποφάσεων και της 4ης Οκτωβρίου 2017 σχετικά με τη συνέχεια που δίνεται στο σχέδιο δράσης για τον ΦΠΑ — Προς έναν ενιαίο χώρο ΦΠΑ στην ΕΕ — Η ώρα των αποφάσεων, η Επιτροπή ανακοίνωσε την πρόθεσή της να προσαρμόσει τους εν λόγω κανόνες για ένα οριστικό σύστημα ΦΠΑ για το διασυνοριακό εμπόριο αγαθών μεταξύ επιχειρήσεων ανάμεσα στα κράτη μέλη, το οποίο θα βασίζεται στη φορολόγηση στο κράτος μέλος προορισμού.
- (2) Στο πλαίσιο ενός συστήματος όπου οι παραδόσεις αγαθών και η παροχή υπηρεσιών θα φορολογούνται στο κράτος μέλος προορισμού, οι προμηθευτές των αγαθών και οι παρέχοντες τις υπηρεσίες δεν θα αποκομίζουν σημαντικό όφελος από την εγκατάσταση σε κράτος μέλος με χαμηλότερο συντελεστή ΦΠΑ. Στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος, η μεγαλύτερη ποικιλομορφία στους συντελεστές ΦΠΑ δεν θα διατάραζε τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς ούτε θα δημιουργούσε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Υπό τις συνθήκες αυτές, θα ήταν σκόπιμο να παρασχεθεί μεγαλύτερη ευελιξία στα κράτη μέλη όσον αφορά τον καθορισμό των συντελεστών.
- (3) Τα αγαθά και οι υπηρεσίες που είναι επιλέξιμα για μειωμένους συντελεστές θα πρέπει να αποσκοπούν στο όφελος του τελικού καταναλωτή και να επιδιώκουν στόχους γενικού ενδιαφέροντος. Για να αποφευχθεί η περιττή πολυπλοκότητα και η επακόλουθη αύξηση του κόστους για τις επιχειρήσεις, ιδίως όσον αφορά το ενδοκοινοτικό εμπόριο, αφ' ης στιγμής τα κράτη μέλη επιλέξουν κατά τα προβλεπόμενα κάποια αγαθά και υπηρεσίες, οι μειωμένοι συντελεστές αναμένεται κανονικά να εφαρμόζονται σε ολόκληρη την εμπορική αλυσίδα.

⁽¹⁾ Γνώμη της 9ης Μαρτίου 2022 (δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα).

⁽²⁾ ΕΕ C 283 της 10.8.2018, σ. 35.

⁽³⁾ Οδηγία 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2006, σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας (ΕΕ L 347 της 11.12.2006, σ. 1).

- (4) Το νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την εφαρμογή μειωμένων συντελεστών θα πρέπει να συνάδει συνολικά με άλλες πολιτικές της Ένωσης, όπως ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/522 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (*) και η ανακοίνωση της Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2019, για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Προκειμένου να μπορούν τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές με σκοπό την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων τους υγείας, είναι σκόπιμο να επεκταθεί το πεδίο εφαρμογής των αγαθών και των υπηρεσιών που θεωρούνται ουσιώδη για τη στήριξη της παροχής υγειονομικής περίθαλψης και για την αντιστάθμιση και την υπέρβαση των αναπηριών. Επιπλέον, θα πρέπει να δοθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να συμβάλουν σε μια κλιματικά ουδέτερη και πράσινη οικονομία μέσω της εφαρμογής μειωμένων συντελεστών για τα φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα, προετοιμάζοντας παράλληλα τη σταδιακή κατάργηση των υφιστάμενων περιπτώσεων προτιμησιακής μεταχείρισης επιβλαβών για το περιβάλλον προϊόντων.
- (5) Όλα τα κράτη μέλη πρέπει να τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να τους παρέχονται οι ίδιες δυνατότητες εφαρμογής μειωμένων συντελεστών, οι οποίοι ωστόσο θα πρέπει να εξακολουθήσουν να αποτελούν εξαίρεση από τον κανονικό συντελεστή. Αυτή η ίση μεταχείριση μπορεί να επιτευχθεί με το να επιτραπεί σε όλα τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν στα επιλέξιμα αγαθά και υπηρεσίες, εντός καθορισμένων ορίων, δύο κατ' ανώτατο όριο μειωμένους συντελεστές ελάχιστου ύψους 5 %, ένα μειωμένο συντελεστή χαμηλότερο από το ελάχιστο όριο του 5 % και απαλλαγή με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών.
- (6) Λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη να αποφευχθεί η ύπαρξη πληθώρας μειωμένων συντελεστών για δημοσιονομικούς λόγους, καθώς και την αρχή της ίσης μεταχείρισης, θα πρέπει να επιτρέπεται στα κράτη μέλη να εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές, που δεν θα είναι κατώτεροι από το ελάχιστο όριο του 5 %, στην παράδοση αγαθών και στην παροχή υπηρεσιών σε 24 κατ' ανώτατο όριο σημεία του παραρτήματος III της οδηγίας 2006/112/ΕΚ. Για τους ίδιους λόγους, τα κράτη μέλη θα πρέπει να είναι ελεύθερα να εφαρμόζουν μειωμένο συντελεστή χαμηλότερο από το ελάχιστο όριο του 5 % και απαλλαγή με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών, αλλά μόνο στην παράδοση αγαθών και στην παροχή υπηρεσιών σε επτά κατ' ανώτατο όριο σημεία του παραρτήματος III της οδηγίας 2006/112/ΕΚ τα οποία έχουν επιλέξει μεταξύ των παραδόσεων αγαθών και των παροχών υπηρεσιών που θεωρούνται ότι καλύπτουν βασικές ανάγκες, δηλαδή εκείνων που σχετίζονται με τις παραδόσεις τροφίμων, νερού, φαρμάκων, φαρμακευτικών προϊόντων και προϊόντων υγείας και υγιεινής, με τη μεταφορά προσώπων και με τις παραδόσεις ορισμένων πολιτιστικών αγαθών (βιβλίων, εφημερίδων και περιοδικών) ή μεταξύ άλλων παραδόσεων αγαθών και παροχών υπηρεσιών εκ των απαριθμούμενων στο παράρτημα III της οδηγίας 2006/112/ΕΚ στις οποίες άλλα κράτη μέλη εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές χαμηλότερους από το ελάχιστο όριο του 5 % ή απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών, εφόσον τηρούν τις ισχύουσες προθεσμίες. Είναι σκόπιμο να δοθεί στα κράτη μέλη που εφαρμόζουν ήδη τέτοιους μειωμένους συντελεστές ή απαλλαγές ο χρόνος που απαιτείται για να προσαρμοστούν στα εν λόγω όρια.
- (7) Είναι σκόπιμο να συμπεριληφθούν οι ηλιακοί συλλέκτες στα επτά αυτά σημεία σύμφωνα με τις περιβαλλοντικές δεσμεύσεις της Ένωσης για απανθρακοποίηση και με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, καθώς και να δοθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να προωθήσουν τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας επίσης μέσω μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ. Για να υποστηριχθεί η μετάβαση προς τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και να ενισχυθεί η αυτάρκεια της Ένωσης όσον αφορά την ενέργεια, είναι αναγκαίο να επιτραπεί στα κράτη μέλη να βελτιώσουν την πρόσβαση των τελικών καταναλωτών σε πράσινες πηγές ενέργειας.
- (8) Η χρήση οποιασδήποτε από τις εν λόγω δυνατότητες από ένα κράτος μέλος θα πρέπει να θεωρείται ότι συνιστά μέτρο ενσωματωμένο στη λογική του συστήματος των συντελεστών ΦΠΑ το οποίο θεσπίζεται για σαφώς καθορισμένους κοινωνικούς λόγους, προς όφελος του τελικού καταναλωτή ή υπέρ του γενικού συμφέροντος.
- (9) Παράλληλα με τους γενικούς κανόνες για τους συντελεστές ΦΠΑ, υπάρχει μια σειρά υφιστάμενων παρεκκλίσεων που επιτρέπουν σε ορισμένα κράτη μέλη να εφαρμόζουν χαμηλότερους συντελεστές. Οι χαμηλότεροι αυτοί συντελεστές δικαιολογούνται από ειδικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά ή από κοινωνικούς λόγους με γνώμονα το όφελος του τελικού καταναλωτή ή το γενικό συμφέρον. Τέτοιοι χαμηλότεροι συντελεστές θα μπορούσαν να έχουν λόγο ύπαρξης και σε άλλα κράτη μέλη. Σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, είναι επομένως σκόπιμο να προβλεφθεί η δυνατότητα, που θα μπορούσαν να ενεργοποιούν όλα τα κράτη μέλη, να εφαρμόζουν χαμηλότερους συντελεστές στα ίδια αγαθά και υπηρεσίες με αυτά επί των οποίων εφαρμόζονται χαμηλότεροι συντελεστές σε άλλα κράτη μέλη και υπό τους ίδιους όρους. Για να συμμορφωθούν με το ανώτατο όριο των επτά σημείων, τα κράτη μέλη που εφαρμόζαν τέτοιους χαμηλότερους συντελεστές σε παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών που καλύπτονται σε περισσότερα από επτά σημεία του παραρτήματος III της οδηγίας 2006/112/ΕΚ την 1η Ιανουαρίου 2021 θα πρέπει να περιορίσουν την εφαρμογή των μειωμένων συντελεστών που είναι χαμηλότεροι από το ελάχιστο όριο του 5 % και τη χορήγηση των απαλλαγών με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών σε παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών που καλύπτονται σε επτά σημεία του παραρτήματος III της οδηγίας 2006/112/ΕΚ έως την 1η Ιανουαρίου 2032 ή έως τον χρόνο θέσπισης του οριστικού καθεστώτος, ανάλογα με το ποια ημερομηνία προηγείται. Οι εν λόγω τροποποιήσεις δεν επηρεάζουν τις ρυθμίσεις για παρεκκλίσεις όσον αφορά την εφαρμογή των απαλλαγών χωρίς το δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών που καθορίζονται στο παράρτημα X της οδηγίας 2006/112/ΕΚ.

(*) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/522 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Μαρτίου 2021, για τη θέσπιση Προγράμματος σχετικά με τη δράση της Ένωσης στον τομέα της υγείας [Πρόγραμμα «Η ΕΕ για την υγεία» (EU4Health)] για την περίοδο 2021-2027 και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 282/2014 (ΕΕ L 107 της 26.3.2021, σ. 1).

- (10) Επιπλέον, ορισμένες άλλες παρεκκλίσεις επιτρέπουν επί του παρόντος σε ορισμένα κράτη μέλη να εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές όχι κατώτερους από 12 % σε αγαθά και υπηρεσίες που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα III της οδηγίας 2006/112/EK. Δεδομένης της εγγύτητας του επιπέδου των εν λόγω μειωμένων συντελεστών με τον κανονικό συντελεστή και σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, είναι σκόπιμο να προβλεφθεί η δυνατότητα, που θα μπορούν να ενεργοποιούν όλα τα κράτη μέλη, να εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές που δεν είναι κατώτεροι από 12 % στα ίδια αγαθά και υπηρεσίες με αυτά επί των οποίων εφαρμόζονται μειωμένοι συντελεστές που δεν είναι κατώτεροι από 12 % σε άλλα κράτη μέλη και υπό τους ίδιους όρους.
- (11) Άλλα κράτη μέλη θα πρέπει να δύνανται να εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές που δεν είναι κατώτεροι από 12 % για παραδόσεις αγαθών και παροχές υπηρεσιών που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα III της οδηγίας 2006/112/EK, καθώς και μειωμένους συντελεστές κάτω του 5 % και απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών σε παραδόσεις αγαθών και παροχές υπηρεσιών που καλύπτονται σε οποιοδήποτε σημείο του παραρτήματος III της οδηγίας 2006/112/EK εκτός από τα σημεία 1) έως 6) και το σημείο 10γ), εφόσον τηρούν τη δομή των συντελεστών ΦΠΑ που προβλέπεται στην παρούσα οδηγία και τους αντίστοιχους όρους που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη στα οποία ίσχυαν μειωμένοι συντελεστές ή απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών την 1η Ιανουαρίου 2021. Στα εν λόγω κράτη μέλη θα πρέπει να περιλαμβάνονται όσα εφαρμόζουν τώρα μειωμένους συντελεστές και απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών και θα επιθυμούσαν να εφαρμόσουν μειωμένους συντελεστές που δεν είναι κατώτεροι από 12 % σε παραδόσεις αγαθών και παροχές υπηρεσιών που δεν απαριθμούνται στο παράρτημα III της οδηγίας 2006/112/EK, μειωμένους συντελεστές κάτω του 5 % ή απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών σε άλλες παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών εκτός εκείνων που εφαρμόζουν επί του παρόντος.
- (12) Τα κράτη μέλη που εφαρμόζαν μειωμένους συντελεστές ή χορηγούσαν απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών βάσει παρεκκλίσεων την 1η Ιανουαρίου 2021 θα πρέπει να κοινοποιήσουν στην επιτροπή ΦΠΑ τις βασικές διατάξεις και τις προϋποθέσεις παρεκκλίσεων στο εθνικό τους δίκαιο που εφαρμόζονταν την 1η Ιανουαρίου 2021 και των οποίων η χρήση θα επιτραπεί σε άλλα κράτη μέλη. Για να διασφαλιστεί η ασφάλεια δικαίου και να καταστεί δυνατή η ισότιμη πρόσβαση στις εν λόγω παρεκκλίσεις για όλα τα κράτη μέλη και με βάση τις πληροφορίες που παρέχονται έως την καθορισμένη προθεσμία από τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, η Επιτροπή οφείλει, αμέσως μόλις παραλάβει τις εν λόγω πληροφορίες, να καταρτίσει και να διανείμει σε όλα τα κράτη μέλη πλήρη κατάλογο των αγαθών και υπηρεσιών επί των οποίων εφαρμόζονται οι εν λόγω μειωμένοι συντελεστές ή απαλλαγές. Η τήρηση από τα κράτη μέλη της προθεσμίας για την κοινοποίηση των εν λόγω πληροφοριών είναι ουσιώδους σημασίας για να διασφαλιστεί ότι όλα τα κράτη μέλη έχουν ισότιμη πρόσβαση στις παρεκκλίσεις.
- (13) Με βάση τις πληροφορίες που διανέμει η Επιτροπή, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές και απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών στις παραδόσεις αγαθών και τις παροχές υπηρεσιών επί των οποίων άλλα κράτη μέλη εφαρμόζουν τέτοιους συντελεστές και απαλλαγές, υπό την προϋπόθεση ότι οι μειωμένοι συντελεστές και οι απαλλαγές εφαρμόζονται υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν στα κράτη μέλη που εφαρμόζουν ήδη τους εν λόγω συντελεστές και απαλλαγές. Για τη χρήση αυτών των δυνατοτήτων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν λεπτομερείς κανόνες και να κοινοποιήσουν το κείμενο των θεσπισμένων διατάξεων στην επιτροπή ΦΠΑ. Με βάση την κοινοποίηση αυτή, η Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο έκθεση με πλήρη κατάλογο που θα αναφέρει τα αγαθά και τις υπηρεσίες για τα οποία τα κράτη μέλη εφαρμόζουν μειωμένους συντελεστές και απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών.
- (14) Λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη εκσυγχρονισμού και επικαιροποίησης του καταλόγου των αγαθών και των υπηρεσιών που είναι επιλέξιμα για μειωμένους συντελεστές, η οδηγία 2006/112/EK θα πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή μειωμένων συντελεστών για συγκεκριμένους στόχους κοινωνικής πολιτικής, να διασφαλιστεί η σαφήνεια και να ληφθεί υπόψη η αρχή της ουδετερότητας, δηλαδή με τη διασφάλιση της ίδιας μεταχείρισης, όσον αφορά τους συντελεστές ΦΠΑ, για ενοικιάσεις ή χρηματοδοτικές μισθώσεις και την παράδοση ορισμένων αγαθών.
- (15) Για να δοθεί στα κράτη μέλη η δυνατότητα να στηρίξουν τη μετάβαση προς τη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον συστημάτων θέρμανσης και σύμφωνα με τις περιβαλλοντικές δεσμεύσεις της Ένωσης για απανθρακοποίηση, η δυνατότητα των κρατών μελών να εφαρμόσουν μειωμένο συντελεστή στην παράδοση και εγκατάσταση συστημάτων θέρμανσης υψηλής απόδοσης με χαμηλές εκπομπές που πληρούν τα κριτήρια της περιβαλλοντικής νομοθεσίας θα πρέπει περαιτέρω να περιληφθεί στο παράρτημα III της οδηγίας 2006/112/EK.
- (16) Η ψηφιοποίηση διαδραματίζει καίριο ρόλο στη δημιουργία αξίας και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Ο Δείκτης Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας μετρά και κατατάσσει τις ψηφιακές επιδόσεις των κρατών μελών βάσει προκαθορισμένων δεικτών, που αναδεικνύουν σημαντικές αποκλίσεις στην ψηφιακή ανάπτυξη. Για να ξεπεραστεί η ανεπαρκής κάλυψη των υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο και με σκοπό την προώθηση της ανάπτυξής τους, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μπορούν να εφαρμόζουν μειωμένο συντελεστή στις υπηρεσίες αυτές. Η εφαρμογή μειωμένου συντελεστή στις υπηρεσίες πρόσβασης στο διαδίκτυο θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στους στόχους που καθορίζονται στην εθνική πολιτική ψηφιοποίησης και το σχετικό πεδίο εφαρμογής θα πρέπει να περιορίζεται αναλόγως. Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/2120 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (*), οι υπηρεσίες πρόσβασης στο διαδίκτυο παρέχουν συνδεσιμότητα, αλλά δεν επεκτείνονται στο περιεχόμενο που παρέχεται μέσω του διαδικτύου.

(*) Κανονισμός (ΕΕ) 2015/2120 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, για τη θέσπιση μέτρων σχετικά με την πρόσβαση στο ανοικτό διαδίκτυο και τα τέλη λιανικής για τις ρυθμιζόμενες ενδοενοσιακές επικοινωνίες και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/22/EK και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 531/2012 (ΕΕ L 310 της 26.11.2015, σ. 1).

- (17) Επιπλέον, ενόψει του ψηφιακού μετασχηματισμού της οικονομίας, θα πρέπει τα κράτη μέλη να μπορούν να προβλέπουν την ίδια μεταχείριση των δραστηριοτήτων που μεταδίδονται ζωντανά στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένων των εκδηλώσεων, με εκείνες που, όταν παρακολουθούνται διά ζώσης, είναι επιλέξιμες για μειωμένους συντελεστές.
- (18) Για να διασφαλιστεί η φορολόγηση στο κράτος μέλος κατανάλωσης, είναι απαραίτητο όλες οι υπηρεσίες που μπορούν να παρασχεθούν σε λήπτη με ηλεκτρονικά μέσα να φορολογούνται στον τόπο όπου ο λήπτης είναι εγκατεστημένος, έχει τη μόνιμη κατοικία του ή έχει τη συνήθη διαμονή του. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να τροποποιηθούν οι κανόνες που διέπουν τον τόπο παροχής υπηρεσιών σχετικών με τις δραστηριότητες αυτές.
- (19) Για λόγους ασφάλειας δικαίου, είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί ότι στην περίπτωση οργανισμών που ασχολούνται με την κοινωνική ευημερία, κατά την αξιολόγηση των απαιτήσεων για την εφαρμογή μειωμένου συντελεστή θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η γενική δραστηριότητα και οι στόχοι του οργανισμού στο σύνολό του, ανεξάρτητα από τον τελικό δικαιούχο της παράδοσης αγαθών ή της παροχής υπηρεσιών.
- (20) Επιπλέον, η οδηγία 2006/112/EK θα πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή μειωμένων συντελεστών σε περιορισμένο αριθμό ειδικών περιπτώσεων για κοινωνικούς λόγους, προς όφελος του τελικού καταναλωτή και για την επίτευξη στόχου γενικού ενδιαφέροντος. Ως εκ τούτου, ο κατάλογος αγαθών και υπηρεσιών επιλέξιμων για μειωμένους συντελεστές στο παράρτημα III της οδηγίας 2006/112/EK θα πρέπει να επεκταθεί, ώστε να συμπεριλάβει περιορισμένο αριθμό τέτοιων υφιστάμενων παρεκκλίσεων.
- (21) Η πανδημία της COVID-19 κατέδειξε την ανάγκη προσαρμογής της οδηγίας 2006/112/EK, ώστε το νομικό πλαίσιο να είναι έτοιμο για την αντιμετώπιση μελλοντικών κρίσεων και, με τον τρόπο αυτόν, να δοθεί η δυνατότητα στα κράτη μέλη να ανταποκρίνονται ταχέως σε εξαιρετικές περιστάσεις, όπως πανδημίες, ανθρωπιστικές κρίσεις και φυσικές καταστροφές. Για τον σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη στα οποία η Επιτροπή είχε χορηγήσει την άδεια να εφαρμόζουν απαλλαγή από τον ΦΠΑ για αγαθά που εισάγονται υπέρ των θυμάτων καταστροφών θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόζουν, υπό τους ίδιους όρους, απαλλαγή με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισροών όσον αφορά τις ενδοκοινωνικές αποκτήσεις και εγχώριες παραδόσεις των εν λόγω αγαθών, καθώς και τις υπηρεσίες που σχετίζονται με τα εν λόγω αγαθά, στους επιλέξιμους φορείς, ώστε αυτοί να είναι σε θέση να συνδράμουν τα θύματα τέτοιων καταστροφών. Εάν δεν συντρέχουν πλέον οι προϋποθέσεις για απαλλαγές, η παράδοση των εν λόγω αγαθών και η παροχή των σχετικών υπηρεσιών θα πρέπει να υπόκεινται σε ΦΠΑ.
- (22) Δεδομένου ότι οι κύριοι στόχοι της παρούσας οδηγίας, δηλαδή η επικαιροποίηση του καταλόγου των αγαθών και υπηρεσιών που είναι επιλέξιμα για μειωμένους συντελεστές και ο καθορισμός των σχετικών λόγων για τη διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης των κρατών μελών στην εφαρμογή μειωμένων συντελεστών, δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, μπορούν όμως, λόγω των υφιστάμενων περιορισμών, να επιτευχθούν καλύτερα σε επίπεδο Ένωσης, η Ένωση μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας του άρθρου 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας του ίδιου άρθρου, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία για την επίτευξη των στόχων αυτών.
- (23) Η οδηγία 2006/112/EK τροποποιήθηκε από την οδηγία (ΕΕ) 2020/285 του Συμβουλίου ⁽⁶⁾. Λόγω της διαφορετικής δομής των συντελεστών ΦΠΑ που προβλέπεται στην παρούσα οδηγία, οι παραπομπές στην οδηγία (ΕΕ) 2020/285 θα πρέπει να τροποποιηθούν.
- (24) Σύμφωνα με την κοινή πολιτική δήλωση της 28ης Σεπτεμβρίου 2011 των κρατών μελών και της Επιτροπής σχετικά με τα επεξηγηματικά έγγραφα ⁽⁷⁾, τα κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να επισυνάπτουν στην κοινοποίηση των εθνικών μέτρων μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, όταν δικαιολογείται, ένα ή περισσότερα έγγραφα που διευκρινίζουν τη σχέση ανάμεσα στα στοιχεία μιας οδηγίας και στα αντίστοιχα τμήματα των εθνικών πράξεων μεταφοράς. Όσον αφορά την παρούσα οδηγία, ο νομοθέτης θεωρεί ότι η διαβίβαση τέτοιων εγγράφων είναι δικαιολογημένη.
- (25) Συνεπώς, οι οδηγίες 2006/112/EK και (ΕΕ) 2020/285 θα πρέπει να τροποποιηθούν αναλόγως,

⁽⁶⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2020/285 του Συμβουλίου, της 18ης Φεβρουαρίου 2020, για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/112/EK σχετικά με το κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας όσον αφορά το ειδικό καθεστώς για τις μικρές επιχειρήσεις και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 904/2010 όσον αφορά τη διοικητική συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών με σκοπό την παρακολούθηση της ορθής εφαρμογής του ειδικού καθεστώτος για τις μικρές επιχειρήσεις (ΕΕ L 62 της 2.3.2020, σ. 13).

⁽⁷⁾ ΕΕ C 369 της 17.12.2011, σ. 14.

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Τροποποιήσεις της οδηγίας 2006/112/EK

Η οδηγία 2006/112/EK τροποποιείται ως εξής:

- 1) στο άρθρο 53, προστίθεται το ακόλουθο εδάφιο:

«Το παρόν άρθρο δεν εφαρμόζεται στην πρόσβαση στις εκδηλώσεις που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο, όταν η συμμετοχή είναι εικονική.»

- 2) στο άρθρο 54 παράγραφος 1, προστίθεται το ακόλουθο εδάφιο:

«Όταν ωστόσο οι υπηρεσίες και οι παρεπόμενες υπηρεσίες αφορούν δραστηριότητες σε μετάδοση συνεχούς ροής ή που διατίθενται εικονικά με άλλον τρόπο, τόπος παροχής των υπηρεσιών είναι ο τόπος στον οποίο ο μη υποκείμενος στο φόρο είναι εγκατεστημένος, έχει τη μόνιμη κατοικία του ή έχει τη συνήθη διαμονή του.»

- 3) στο άρθρο 59α, η εισαγωγική φράση αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Για την αποφυγή διπλής φορολογίας, μη φορολόγησης ή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, τα κράτη μέλη μπορούν, όσον αφορά τις υπηρεσίες των οποίων ο τόπος παροχής διέπεται από τα άρθρα 44 και 45, το άρθρο 54 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο και τα άρθρα 56, 58 και 59, να θεωρούν ότι:»

- 4) στο άρθρο 81, το πρώτο εδάφιο αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Τα κράτη μέλη τα οποία, την 1η Ιανουαρίου 1993, δεν έκαναν χρήση της δυνατότητας εφαρμογής μειωμένου συντελεστή σύμφωνα με το άρθρο 98, μπορούν, όταν κάνουν χρήση της δυνατότητας που προβλέπεται στο άρθρο 89, να προβλέπουν ότι, για τις παραδόσεις αντικειμένων καλλιτεχνικής αξίας, όπως αναφέρονται στο παράρτημα III σημείο 26), η φορολογητέα βάση ισούται με τμήμα του ποσού που καθορίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 73, 74, 76, 78 και 79.»

- 5) το άρθρο 94 τροποποιείται ως εξής:

- α) η παράγραφος 2 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«2. Ο συντελεστής που εφαρμόζεται κατά την εισαγωγή αγαθών είναι ο συντελεστής που εφαρμόζεται στο έδαφος του κράτους μέλους για την παράδοση του ίδιου αγαθού.»

- β) προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος:

«3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, κράτη μέλη που εφαρμόζουν κανονικό συντελεστή στις παραδόσεις αντικειμένων καλλιτεχνικής, συλλεκτικής ή αρχαιολογικής αξίας που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΧ μέρη Α, Β και Γ μπορούν να εφαρμόζουν μειωμένο συντελεστή, όπως προβλέπεται στο άρθρο 98 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο, στην εισαγωγή των εν λόγω αγαθών στο έδαφος του κράτους μέλους.»

- 6) το άρθρο 98 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Άρθρο 98

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν κατ' ανώτατο όριο δύο μειωμένους συντελεστές.

Οι μειωμένοι συντελεστές ορίζονται ως ποσοστό της βάσης επιβολής του φόρου, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 5 % και εφαρμόζονται μόνο στις παραδόσεις αγαθών και στις παροχές υπηρεσιών που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙΙ.

Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν τους μειωμένους συντελεστές σε παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών που καλύπτονται σε 24 κατ' ανώτατο όριο σημεία στο παράρτημα ΙΙΙ.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν, εκτός από τους δύο μειωμένους συντελεστές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, να εφαρμόζουν μειωμένο συντελεστή κατώτερο από το ελάχιστο όριο του 5 % και απαλλαγή με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο σε παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών που καλύπτονται σε επτά κατ' ανώτατο όριο σημεία στο παράρτημα ΙΙΙ.

Ο μειωμένος συντελεστής που είναι κατώτερος από το ελάχιστο όριο του 5 % και η απαλλαγή με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο μπορούν να εφαρμοστούν μόνο σε παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών που καλύπτονται στα ακόλουθα σημεία του παραρτήματος ΙΙΙ:

- α) σημεία 1) έως 6) και σημείο 10γ),

- β) κάθε άλλο σημείο του παραρτήματος ΙΙΙ που εμπίπτει στις επιλογές που προβλέπονται στο άρθρο 105α παράγραφος 1.

Για τους σκοπούς του στοιχείου β) του δεύτερου εδαφίου της παρούσας παραγράφου, οι πράξεις οι σχετικές με τη στέγαση που αναφέρονται στο άρθρο 105α παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο θεωρούνται ότι εμπίπτουν στο παράρτημα ΙΙΙ σημείο 10).

Τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν, την 1η Ιανουαρίου 2021, μειωμένους συντελεστές χαμηλότερους από το ελάχιστο όριο του 5 % ή χορηγούν απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο σε παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών που καλύπτονται σε περισσότερα από επτά σημεία στο παράρτημα ΙΙΙ περιορίζουν την εφαρμογή των εν λόγω μειωμένων συντελεστών ή τη χορήγηση των εν λόγω απαλλαγών προκειμένου να συμμορφωθούν με το πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου έως την 1η Ιανουαρίου 2032 ή έως τη θέσπιση του οριστικού καθεστώτος που αναφέρεται στο άρθρο 402, ανάλογα με το ποια ημερομηνία προηγείται. Τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να καθορίζουν σε ποιες παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών θα συνεχίσουν να εφαρμόζουν τους εν λόγω μειωμένους συντελεστές ή να χορηγούν τις εν λόγω απαλλαγές.

3. Οι μειωμένοι συντελεστές και οι απαλλαγές που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται στις υπηρεσίες που παρέχονται ηλεκτρονικά, με εξαίρεση τις υπηρεσίες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙΙ σημεία 6), 7), 8) και 13).

4. Κατά την εφαρμογή των μειωμένων συντελεστών και των απαλλαγών που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν τη συνδυασμένη ονοματολογία ή τη στατιστική ταξινόμηση προϊόντων ανά δραστηριότητα ή και τα δύο, για να καθορίσουν την ακριβή κάλυψη της σχετικής κατηγορίας.»

7) παρεμβάλλεται το ακόλουθο άρθρο:

«Άρθρο 98α

Οι μειωμένοι συντελεστές και οι απαλλαγές που αναφέρονται στο άρθρο 98 παράγραφοι 1 και 2 δεν εφαρμόζονται στις παραδόσεις αντικειμένων καλλιτεχνικής, συλλεκτικής ή αρχαιολογικής αξίας στις οποίες εφαρμόζεται το ειδικό καθεστώς του τίτλου ΧΙΙ κεφάλαιο 4.»

8) το άρθρο 99 διαγράφεται,

9) το άρθρο 100 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Άρθρο 100

Έως τις 31 Δεκεμβρίου 2028 και κάθε πέντε έτη στη συνέχεια, η Επιτροπή υποβάλλει στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με το πεδίο εφαρμογής του παραρτήματος ΙΙΙ, συνοδευόμενη από τυχόν κατάλληλες προτάσεις, εφόσον απαιτείται.»

10) το άρθρο 101 διαγράφεται,

11) στον τίτλο VIII κεφάλαιο 2, παρεμβάλλεται το ακόλουθο τμήμα:

«Τμήμα 2α

Εξαιρετικές περιπτώσεις

Άρθρο 101α

1. Όταν η Επιτροπή έχει χορηγήσει άδεια σε κράτος μέλος σύμφωνα με το άρθρο 53 πρώτο εδάφιο της οδηγίας 2009/132/ΕΚ του Συμβουλίου (*) για την εφαρμογή απαλλαγής σε αγαθά που εισάγονται υπέρ των θυμάτων καταστροφών, το εν λόγω κράτος μέλος μπορεί να χορηγήσει απαλλαγή με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο υπό τους ίδιους όρους, όσον αφορά τις ενδοκοινοτικές αποκτήσεις και τις παραδόσεις των εν λόγω αγαθών και τις παροχές υπηρεσιών που συνδέονται με τέτοια αγαθά, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών μίσθωσης.

2. Το κράτος μέλος που επιθυμεί να εφαρμόσει το μέτρο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 ενημερώνει σχετικά την επιτροπή ΦΠΑ.

3. Όταν τα αγαθά ή οι υπηρεσίες που αποκτώνται από τους οργανισμούς που επωφελούνται από την απαλλαγή που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου χρησιμοποιούνται για σκοπούς άλλους από εκείνους που προβλέπονται στον τίτλο VIII κεφάλαιο 4 της οδηγίας 2009/132/ΕΚ, η χρήση των εν λόγω αγαθών ή υπηρεσιών υπόκειται σε ΦΠΑ σύμφωνα με τους όρους που ισχύουν κατά τον χρόνο που παύουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις απαλλαγής.

(*) Οδηγία 2009/132/ΕΚ του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2009, για καθορισμό του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 143 στοιχεία β) και γ) της οδηγίας 2006/112/ΕΚ όσον αφορά την απαλλαγή από τον φόρο προστιθέμενης αξίας ορισμένων οριστικών εισαγωγών αγαθών (ΕΕ L 292 της 10.11.2009, σ. 5).»

- 12) τα άρθρα 102 και 103 διαγράφονται,
- 13) το άρθρο 104 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Άρθρο 104

1. Η Αυστρία μπορεί να εφαρμόζει, στις κοινότητες Jungholz και Mittelberg (Kleines Walsertal), δεύτερο κανονικό συντελεστή ΦΠΑ, χαμηλότερο από εκείνον που ισχύει στην υπόλοιπη χώρα, αλλά όχι κατώτερο του 15 %.
2. Η Ελλάδα μπορεί να εφαρμόζει στους νομούς Λέσβου, Χίου, Σάμου, Δωδεκανήσου και Κυκλάδων και στα νησιά της Θάσου, των Βόρειων Σποράδων, της Σαμοθράκης και της Σκύρου συντελεστές έως 30 % χαμηλότερους από τους αντίστοιχους συντελεστές που εφαρμόζονται στην ηπειρωτική Ελλάδα.
3. Η Πορτογαλία μπορεί να εφαρμόζει, στις πράξεις που διενεργούνται στις αυτόνομες περιοχές των Αζορών και της Μαδέρας και στις εισαγωγές που πραγματοποιούνται απευθείας στις εν λόγω περιοχές, χαμηλότερους φορολογικούς συντελεστές σε σχέση με αυτούς που εφαρμόζονται στην ηπειρωτική χώρα.
4. Η Πορτογαλία μπορεί να εφαρμόζει στα διόδια στις γέφυρες στην περιοχή της Λισαβόνας έναν από τους δύο μειωμένους συντελεστές που προβλέπονται στο άρθρο 98 παράγραφος 1.»

- 14) τα άρθρα 104a και 105 διαγράφονται,
- 15) παρεμβάλλονται τα ακόλουθα άρθρα:

«Άρθρο 105a

1. Τα κράτη μέλη τα οποία, σύμφωνα με το δικαίωμα της Ένωσης, την 1η Ιανουαρίου 2021, εφαρμόζαν μειωμένους συντελεστές χαμηλότερους από το ελάχιστο όριο που καθορίζεται στο άρθρο 98 παράγραφος 1 ή παρείχαν απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο, στις παραδόσεις αγαθών ή στις παροχές υπηρεσιών που απαριθμούνται σε σημεία εκτός των σημείων 1) έως 6) και του σημείου 10γ) του παραρτήματος III, μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 98 παράγραφος 2, να εξακολουθήσουν να εφαρμόζουν τους εν λόγω μειωμένους συντελεστές ή να χορηγούν τις εν λόγω απαλλαγές, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου.

Τα κράτη μέλη τα οποία, σύμφωνα με το δικαίωμα της Ένωσης, την 1η Ιανουαρίου 2021, εφαρμόζαν μειωμένους συντελεστές χαμηλότερους από το ελάχιστο όριο που ορίζεται στο άρθρο 98 παράγραφος 1, σε πράξεις που αφορούν στέγαση και δεν αποτελούν μέρος κοινωνικής πολιτικής, μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 98 παράγραφος 2, να εξακολουθήσουν να εφαρμόζουν τους εν λόγω μειωμένους συντελεστές.

Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην επιτροπή ΦΠΑ το κείμενο των βασικών διατάξεων του εθνικού δικαίου και τους όρους εφαρμογής των μειωμένων συντελεστών και απαλλαγών που συνδέονται με το άρθρο 98 παράγραφος 2 δεύτερο εδάφιο στοιχείο β) το αργότερο έως τις 7 Ιουλίου 2022.

Με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου, μειωμένοι συντελεστές χαμηλότεροι από το ελάχιστο όριο που ορίζεται στο άρθρο 98 παράγραφος 1 ή απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο μπορούν να εφαρμόζονται από άλλα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 98 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο, στις ίδιες παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών με εκείνες που αναφέρονται στο πρώτο και δεύτερο εδάφιο της παρούσας παραγράφου και υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες που εφαρμόζονταν την 1η Ιανουαρίου 2021 στα κράτη μέλη που αναφέρονται στο πρώτο και δεύτερο εδάφιο της παρούσας παραγράφου.

2. Τα κράτη μέλη τα οποία, σύμφωνα με το δικαίωμα της Ένωσης, την 1η Ιανουαρίου 2021, εφαρμόζαν μειωμένους συντελεστές χαμηλότερους του 12 %, περιλαμβανομένων μειωμένων συντελεστών χαμηλότερων από το ελάχιστο όριο που καθορίζεται στο άρθρο 98 παράγραφος 1, ή παρείχαν απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο σε παραδόσεις αγαθών ή σε παροχές υπηρεσιών διαφορετικές από αυτές που απαριθμούνται στο παράρτημα III, μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 98 παράγραφοι 1 και 2, να εξακολουθήσουν να εφαρμόζουν τους εν λόγω μειωμένους συντελεστές ή να χορηγούν τις εν λόγω απαλλαγές έως την 1η Ιανουαρίου 2032 ή έως τη θέσπιση του οριστικού καθεστώτος που αναφέρεται στο άρθρο 402, ανάλογα με το ποια ημερομηνία προηγείται, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου.

3. Τα κράτη μέλη τα οποία, σύμφωνα με το δικαίωμα της Ένωσης, την 1η Ιανουαρίου 2021, εφαρμόζαν μειωμένους συντελεστές όχι κατώτερους από 12 % σε παραδόσεις αγαθών ή σε παροχές υπηρεσιών διαφορετικές από αυτές που απαριθμούνται στο παράρτημα III, μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 98 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο, να εξακολουθήσουν να εφαρμόζουν τους εν λόγω μειωμένους συντελεστές, με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου.

Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην επιτροπή ΦΠΑ το κείμενο των βασικών διατάξεων του εθνικού δικαίου και τους όρους εφαρμογής των μειωμένων συντελεστών που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου το αργότερο έως τις 7 Ιουλίου 2022.

Με την επιφύλαξη της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου, μειωμένοι συντελεστές όχι κατώτεροι από 12 % μπορούν να εφαρμόζονται από άλλα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 98 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο, στις ίδιες παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών με εκείνες που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου και υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες που εφαρμόζονταν την 1η Ιανουαρίου 2021 στα κράτη μέλη που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας παραγράφου.

4. Κατά παρέκκλιση από τις παραγράφους 1, 2 και 3, οι μειωμένοι συντελεστές ή οι απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο για ορυκτά καύσιμα, για άλλα αγαθά με παρόμοιο αντίκτυπο στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, όπως η τύρφη, και τα καυσόξυλα παύουν να εφαρμόζονται το αργότερο την 1η Ιανουαρίου 2030. Οι μειωμένοι συντελεστές ή οι απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο για τα χημικά παρασιτοκτόνα και τα χημικά λιπάσματα παύουν να εφαρμόζονται το αργότερο την 1η Ιανουαρίου 2032.

5. Τα κράτη μέλη τα οποία, σύμφωνα με το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου και το άρθρο 105β, επιθυμούν να εφαρμόσουν μειωμένους συντελεστές όχι κατώτερους από 12 %, μειωμένους συντελεστές χαμηλότερους από το ελάχιστο όριο που ορίζεται στο άρθρο 98 παράγραφος 1 ή απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο θεσπίζουν τους λεπτομερείς κανόνες άσκησης του δικαιώματος επιλογής το αργότερο έως τις 7 Οκτωβρίου 2023. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην επιτροπή ΦΠΑ το κείμενο των βασικών διατάξεων εθνικού δικαίου που έχουν θεσπίσει.

6. Έως την 1η Ιουλίου 2025, με βάση τις πληροφορίες που έχουν υποβάλει τα κράτη μέλη, η Επιτροπή παρουσιάζει στο Συμβούλιο έκθεση με πλήρη κατάλογο με τα αγαθά και τις υπηρεσίες που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 3 του παρόντος άρθρου και στο άρθρο 105β επί των οποίων εφαρμόζονται στα κράτη μέλη οι μειωμένοι συντελεστές, περιλαμβανομένων των μειωμένων συντελεστών που είναι χαμηλότεροι από το ελάχιστο όριο που ορίζεται στο άρθρο 98 παράγραφος 1, ή οι απαλλαγές με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο.

Άρθρο 105β

Τα κράτη μέλη τα οποία, σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης, την 1η Ιανουαρίου 2021, εφαρμόζαν μειωμένους συντελεστές όχι χαμηλότερους από το ελάχιστο όριο του 5 % σε πράξεις που αφορούν στέγαση και δεν αποτελούν μέρος κοινωνικής πολιτικής μπορούν, σύμφωνα με το άρθρο 98 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο, να εξακολουθήσουν να εφαρμόζουν τους εν λόγω μειωμένους συντελεστές. Στην περίπτωση αυτή, ο μειωμένος συντελεστής που εφαρμόζεται στις εν λόγω πράξεις από την 1η Ιανουαρίου 2042 δεν είναι χαμηλότερος του 12 %.

Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην επιτροπή ΦΠΑ το κείμενο των βασικών διατάξεων του εθνικού δικαίου και τους όρους εφαρμογής των μειωμένων συντελεστών που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο το αργότερο έως τις 7 Ιουλίου 2022.

Μειωμένος συντελεστής τουλάχιστον 12 % μπορεί να εφαρμόζεται από άλλα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 98 παράγραφος 1 πρώτο εδάφιο, στις πράξεις που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο του παρόντος άρθρου, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες που εφαρμόζονταν την 1η Ιανουαρίου 2021 στα κράτη μέλη για τα οποία γίνεται λόγος στο πρώτο εδάφιο του παρόντος άρθρου.

Για τους σκοπούς του άρθρου 98 παράγραφος 1 τρίτο εδάφιο, οι πράξεις που αναφέρονται στο παρόν άρθρο θεωρείται ότι εμπίπτουν στο παράρτημα III σημείο 10).».

16) στον τίτλο VIII, το κεφάλαιο 4 διαγράφεται,

17) τα άρθρα 123, 125, 128 και 129 διαγράφονται,

18) στο άρθρο 221, η παράγραφος 3 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«3. Τα κράτη μέλη μπορούν να απαλλάξουν τους υποκειμένους στον φόρο από την υποχρέωση που προβλέπεται στο άρθρο 220 παράγραφος 1 ή στο άρθρο 220α όσον αφορά την έκδοση τιμολογίου, για παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών τις οποίες πραγματοποιούν στο εδαφός τους και οι οποίες απαλλάσσονται, με ή χωρίς δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο, σύμφωνα με το άρθρο 98 παράγραφος 2, τα άρθρα 105α και 132, το άρθρο 135 παράγραφος 1 στοιχεία η) έως ιβ), τα άρθρα 136, 371, 375, 376 και 377, το άρθρο 378 παράγραφος 2, το άρθρο 379 παράγραφος 2 και τα άρθρα 380 έως 390γ.».

19) στο άρθρο 288 πρώτο εδάφιο, το σημείο 2) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«2) το ποσό των πράξεων που απαλλάσσονται με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε κατά το προηγούμενο στάδιο σύμφωνα με το άρθρο 98 παράγραφος 2 ή το άρθρο 105α.».

20) στο άρθρο 316, η παράγραφος 1 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«1. Υπό την προϋπόθεση ότι δεν έχει εφαρμοστεί μειωμένος συντελεστής στα σχετικά αντικείμενα καλλιτεχνικής, συλλεκτικής ή αρχαιολογικής αξίας που παραδίδονται ή εισάγονται από υποκείμενο στον φόρο μεταπωλητή, τα κράτη μέλη παρέχουν στους υποκείμενους στον φόρο μεταπωλητές το δικαίωμα να επιλέξουν την εφαρμογή του καθεστώτος του περιθωρίου κέρδους για τις παραδόσεις των ακόλουθων αγαθών:

α) αντικειμένων καλλιτεχνικής, συλλεκτικής ή αρχαιολογικής αξίας τα οποία εισήγαγαν οι ίδιοι,

β) αντικειμένων καλλιτεχνικής αξίας που τους παραδόθηκαν από τον ίδιο τον δημιουργό ή τους διαδόχους του,

γ) αντικειμένων καλλιτεχνικής αξίας που τους παραδόθηκαν από πρόσωπο υποκείμενο στον φόρο, εκτός από τον υποκείμενο στον φόρο μεταπωλητή.»

21) στο άρθρο 387, το στοιχείο γ) διαγράφεται,

22) στο παράρτημα III, ο τίτλος αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Κατάλογος παραδόσεων αγαθών και παροχών υπηρεσιών στις οποίες μπορούν να εφαρμόζονται οι μειωμένοι συντελεστές και η απαλλαγή με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που αναφέρονται στο άρθρο 98»,

23) το παράρτημα III τροποποιείται σύμφωνα με το παράρτημα της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 2

Τροποποιήσεις της οδηγίας (ΕΕ) 2020/285

Στο άρθρο 1 της οδηγίας (ΕΕ) 2020/285, το σημείο 15) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«15) το άρθρο 288 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

Άρθρο 288

1. Ο ετήσιος κύκλος εργασιών που λαμβάνεται υπόψη για την εφαρμογή της απαλλαγής που προβλέπεται στο άρθρο 284 αποτελείται από τα ακόλουθα ποσά, χωρίς ΦΠΑ:

α) την αξία των παραδόσεων αγαθών και των παροχών υπηρεσιών, κατά το μέτρο που θα φορολογούνταν εάν είχαν πραγματοποιηθεί από μη απαλλασσόμενο υποκείμενο στον φόρο,

β) την αξία των πράξεων που απαλλάσσονται με δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ που καταβλήθηκε στο προηγούμενο στάδιο, σύμφωνα με το άρθρο 98 παράγραφος 2 ή το άρθρο 105α,

γ) την αξία των απαλλασσόμενων πράξεων σύμφωνα με τα άρθρα 146 έως 149 και τα άρθρα 151, 152 και 153,

δ) την αξία των απαλλασσόμενων πράξεων σύμφωνα με το άρθρο 138 όταν εφαρμόζεται η απαλλαγή που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο,

ε) την αξία των πράξεων επί ακινήτων, των χρηματοοικονομικών πράξεων του άρθρου 135 παράγραφος 1 στοιχεία β) έως ζ) και των υπηρεσιών ασφάλισης και αντασφάλισης, εκτός εάν οι πράξεις αυτές έχουν παρεπόμενο χαρακτήρα.

2. Οι μεταβιβάσεις ενσώματων ή άυλων αγαθών επένδυσης ενός υποκειμένου στον φόρο δεν λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του κύκλου εργασιών που αναφέρεται στην παράγραφο 1.»

Άρθρο 3

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν και δημοσιεύουν έως τις 31 Δεκεμβρίου 2024 τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για να συμμορφωθούν με το άρθρο 1 σημεία 1), 2), 5) και 7), με το άρθρο 1 σημείο 12), όσον αφορά τη διαγραφή του άρθρου 103 της οδηγίας 2006/112/ΕΚ, με το άρθρο 1 σημείο 20) και με το άρθρο 2.

Εφαρμόζουν τις διατάξεις αυτές από την 1η Ιανουαρίου 2025.

Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις σχετικά με το παράρτημα ΙΙΙ σημεία 7) και 13), σχετικά με την πρόσβαση σε ζωντανή μετάδοση εκδηλώσεων ή επισκέψεων που καλύπτονται από τα εν λόγω σημεία, και με το παράρτημα ΙΙΙ σημείο 26) της οδηγίας 2006/112/ΕΚ, που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙΙ της παρούσας οδηγίας, από την 1η Ιανουαρίου 2025.

2. Τα κράτη μέλη γνωστοποιούν άμεσα στην Επιτροπή το κείμενο των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που θεσπίζουν στον τομέα που διέπεται από την παρούσα οδηγία.

3. Όταν τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις διατάξεις που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, αυτές περιέχουν παραπομπή στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από παρόμοια παραπομπή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της παραπομπής αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 4

Αναθεώρηση

Αφού αξιολογηθεί κατά πόσον είναι δυνατό να υπάρξουν λύσεις ανθεκτικές στις μελλοντικές εξελίξεις που θα είναι προσαρμοσμένες στην ψηφιακή εποχή και ευθυγραμμισμένες με τον στόχο συστήματος ΦΠΑ που θα βασίζεται στη χώρα προορισμού, η Επιτροπή υποβάλλει, όπου απαιτείται, νομοθετική πρόταση για την τροποποίηση των σχετικών διατάξεων της παρούσας οδηγίας όσον αφορά το καθεστώς του περιθωρίου κέρδους που προβλέπεται στον τίτλο ΧΙΙ κεφάλαιο 4 της οδηγίας 2006/112/ΕΚ.

Άρθρο 5

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την ημερομηνία της δημοσίευσής της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 6

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Λουξεμβούργο, 5 Απριλίου 2022.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

B. LE MAIRE

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Το παράρτημα III της οδηγίας 2006/112/EK τροποποιείται ως εξής:

1. τα σημεία 3) έως 8) αντικαθίστανται από το ακόλουθο κείμενο:

- «3) τα φαρμακευτικά προϊόντα που χρησιμοποιούνται για ιατρικούς και κτηνιατρικούς σκοπούς, συμπεριλαμβανομένων προϊόντων για την αντισύλληψη και για τη γυναικεία υγιεινή προστασία και απορροφητικά προϊόντα υγιεινής,
- 4) ο ιατρικός εξοπλισμός, οι συσκευές, άλλες συσκευές, τα αντικείμενα, τα βοηθήματα και ο προστατευτικός εξοπλισμός, συμπεριλαμβανομένων των μασκών προστασίας της υγείας, που συνήθως προορίζονται για χρήση στην ιατρική περίθαλψη ή για χρήση από άτομα με ειδικές ανάγκες, προϊόντα απαραίτητα για την αντιστάθμιση και την υπέρβαση αναπηρίας, καθώς και η προσαρμογή, επισκευή, μίσθωση και χρηματοδοτική μίσθωση τέτοιων προϊόντων,
- 5) η μεταφορά επιβατών και η μεταφορά αγαθών που αυτοί φέρουν, όπως αποσκευές, ποδήλατα, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρικών ποδηλάτων, μηχανοκίνητα ή άλλα οχήματα, ή η παροχή υπηρεσιών σχετικών με τη μεταφορά επιβατών,
- 6) η παράδοση, συμπεριλαμβανομένου του δανεισμού από βιβλιοθήκες, βιβλίων, εφημερίδων και περιοδικών που παρέχονται είτε σε υλικό υπόθεμα είτε ηλεκτρονικά είτε και στις δύο μορφές (μεταξύ των οποίων φυλλάδια, προοπτικούς και παρόμοιο έντυπο υλικό, παιδικά εικονογραφημένα βιβλία και τετράδια ιχνογραφίας και χρωματισμού, έντυπες ή χειρόγραφες μουσικές παρτιτούρες, χάρτες υδρογραφικοί ή παρόμοιοι), εκτός από τις δημοσιεύσεις που προορίζονται εξολοκλήρου ή κατά κύριο λόγο για διαφημιστικούς σκοπούς και τις δημοσιεύσεις που συνίστανται εξολοκλήρου ή κατά κύριο λόγο σε περιεχόμενο βίντεο ή ακουστική μουσική· η παραγωγή δημοσιεύσεων μη κερδοσκοπικών οργανώσεων και υπηρεσιών που σχετίζονται με την παραγωγή αυτού του είδους,
- 7) το δικαίωμα εισόδου σε παραστάσεις, θέατρα, τσίρκο, πανηγύρια, λούνα-παρκ, συναυλίες, μουσεία, ζωολογικούς κήπους, κινηματογράφους, εκθέσεις και σε παρόμοια πολιτιστικά γεγονότα και σχετικούς χώρους, καθώς και η πρόσβαση σε ζωντανή μετάδοση συνεχούς ροής των εν λόγω εκδηλώσεων ή επισκέψεων ή και των δύο,
- 8) η λήψη ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών και η διαδικτυακή μετάδοση των εν λόγω προγραμμάτων που παρέχονται από πάροχο υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων· οι υπηρεσίες πρόσβασης στο διαδίκτυο που παρέχονται στο πλαίσιο πολιτικής ψηφιοποίησης, καθορισμένης από τα κράτη μέλη»,

2. τα σημεία 10) και 10α) αντικαθίστανται από το ακόλουθο κείμενο:

«10) η παροχή και η κατασκευή κατοικιών, στο πλαίσιο κοινωνικής πολιτικής, όπως ορίζεται από τα κράτη μέλη· η ανακαίνιση και η μετατροπή, συμπεριλαμβανομένης της κατεδάφισης και της ανακατασκευής, και η επισκευή κατοικιών κοινωνικής στέγασης και ιδιωτικών κατοικιών· η μίσθωση ακινήτων που προορίζονται για κατοικία,

10α) η κατασκευή και η ανακαίνιση δημόσιων και άλλων κτιρίων που χρησιμοποιούνται για δραστηριότητες υπέρ του δημοσίου συμφέροντος»,

3. παρεμβάλλεται το ακόλουθο σημείο:

«10γ) η παράδοση και εγκατάσταση ηλιακών συλλεκτών πάνω και δίπλα σε ιδιωτικές κατοικίες, κατοικίες και άλλα κτίρια δημόσια και μη, που χρησιμοποιούνται για δραστηριότητες δημοσίου συμφέροντος»,

4. το σημείο 11) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«11) η παράδοση αγαθών και η παροχή υπηρεσιών που προορίζονται κανονικά να χρησιμοποιηθούν στην αγροτική παραγωγή, με εξαίρεση τα κεφαλαίουχικά αγαθά, όπως κτίρια ή μηχανήματα· και, έως την 1η Ιανουαρίου 2032, η παράδοση χημικών παρασιτοκτόνων και χημικών λιπασμάτων»,

5. παρεμβάλλεται το ακόλουθο σημείο:

«11α) τα ζώντα ιπποειδή και η παροχή υπηρεσιών σχετικών με ζώντα ιπποειδή»,

6. το σημείο 13) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«13) το δικαίωμα εισόδου σε αθλητικές εκδηλώσεις ή η πρόσβαση σε ζωντανή μετάδοση συνεχούς ροής αυτών των εκδηλώσεων ή και τα δύο, η χρήση αθλητικών εγκαταστάσεων και η παράδοση μαθημάτων για αθλήματα ή για σωματική άσκηση, ακόμη και όταν πραγματοποιούνται με ζωντανή μετάδοση συνεχούς ροής»,

7. το σημείο 14) διαγράφεται,

8. το σημείο 15) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«15) η παράδοση αγαθών και η παροχή υπηρεσιών που πραγματοποιούνται από οργανισμούς που ασχολούνται με την κοινωνική πρόνοια ή τις κοινωνικές ασφαλίσεις όπως ορίζονται από τα κράτη μέλη και αναγνωρίζονται από τα κράτη μέλη ως επικεντρωμένοι στην κοινωνική ευημερία, κατά το μέτρο που οι πράξεις αυτές δεν απαλλάσσονται σύμφωνα με τα άρθρα 132, 135 και 136»,

9. τα σημεία 18) και 19) αντικαθίστανται από το ακόλουθο κείμενο:
- «18) η παροχή υπηρεσιών οδοκαθαρισμού, αποκομιδής απορριμμάτων και επεξεργασίας ή ανακύκλωσης αποβλήτων, με εξαίρεση αυτές που παρέχονται από φορείς που αναφέρονται στο άρθρο 13,
- 19) η παροχή υπηρεσιών επισκευής οικιακών συσκευών, υποδημάτων και δερμάτινων ειδών, ενδυμάτων και υφασμάτων ειδών οικιακής χρήσης (συμπεριλαμβανομένης της επιδιόρθωσης και της μετατροπής),»
10. το σημείο 21) αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:
- «21) οι υπηρεσίες κομμωτικής,»
11. προστίθενται τα ακόλουθα σημεία:
- «22) η παράδοση ηλεκτρικής ενέργειας, τηλεθέρμανσης και τηλεψύξης, καθώς και βιοαερίων που παράγονται από τις πρώτες ύλες που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΧ μέρος Α της οδηγίας (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (*)· η παράδοση και εγκατάσταση συστημάτων θέρμανσης υψηλής απόδοσης με χαμηλές εκπομπές που πληρούν τους δείκτες αναφοράς εκπομπών (PM) που καθορίζονται στο παράρτημα V του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1189 της Επιτροπής (**) και στο παράρτημα V του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1185 της Επιτροπής (***) και έχουν λάβει ενεργειακό σήμα της ΕΕ για να φαίνεται ότι πληρούνται το κριτήριο που αναφέρεται στο άρθρο 7 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1369 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (****)· και, έως την 1η Ιανουαρίου 2030, το φυσικό αέριο και τα καυσόξυλα,
- 23) τα ζωντανά φυτά και άλλα προϊόντα ανθοκομίας, μεταξύ των οποίων βολβοί, βαμβάκι, ρίζες και τα συναφή, κομμένα άνθη και διακοσμητικά φυλλώματα,
- 24) τα παιδικά ενδύματα και υποδήματα· η παράδοση παιδικών καθισμάτων αυτοκινήτων,
- 25) η παράδοση ποδηλάτων, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρικών ποδηλάτων· οι υπηρεσίες ενοικίασης και επισκευής τέτοιων ποδηλάτων,
- 26) οι παραδόσεις αντικειμένων καλλιτεχνικής, συλλεκτικής ή αρχαιολογικής αξίας που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΧ μέρη Α, Β και Γ,
- 27) οι νομικές υπηρεσίες που παρέχονται σε άτομα με σύμβαση εργασίας και σε ανέργους σε διαδικασίες εκδίκασης εργατικών διαφορών, καθώς και οι νομικές υπηρεσίες που παρέχονται στο πλαίσιο του συστήματος νομικής συνδρομής, όπως ορίζεται από τα κράτη μέλη,
- 28) τα εργαλεία και ο λοιπός εξοπλισμός που κατά κανόνα προορίζεται για την παροχή υπηρεσιών διάσωσης ή παροχής πρώτων βοηθειών, όταν παραδίδονται σε δημόσιους φορείς ή σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της προστασίας των πολιτών ή των κοινοτήτων,
- 29) η παροχή υπηρεσιών σχετικών με τη λειτουργία πλωτών φάρων, φάρων ή άλλων βοηθημάτων ναυσιπλοΐας και υπηρεσιών διάσωσης, περιλαμβανομένης της οργάνωσης και συντήρησης σωσίβιων λέμβων.

(*) Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (αναδιτύπωση) (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

(**) Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1189 της Επιτροπής, της 28ης Απριλίου 2015, σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2009/125/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις απαιτήσεις οικολογικού σχεδιασμού για λέβητες στερεού καυσίμου (ΕΕ L 193 της 21.7.2015, σ. 100).

(***) Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1185 της Επιτροπής, της 24ης Απριλίου 2015, για την εφαρμογή της οδηγίας 2009/125/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις απαιτήσεις οικολογικού σχεδιασμού των τοπικών θερμαντήρων χώρου με στερεό καύσιμο (ΕΕ L 193 της 21.7.2015, σ. 1).

(****) Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1369 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2017, σχετικά με τον καθορισμό ενός πλαισίου για την ενεργειακή σήμανση και για την κατάργηση της οδηγίας 2010/30/ΕΕ (ΕΕ L 198 της 28.7.2017, σ. 1).».